

**BURSA TEMENNÂ (TEMENYE) DERGÂHI  
VAKFİYESİ**

*Hasan Basri ÖCALAN\**

Bursa'da Semerkandiye Tarikatı'nın en önemli zâviyelerinden biri Hüsameddin Bursevî tarafından kurulan Temenye Dergâhı'dır<sup>1</sup>.

Söz konusu dergâh, Bursevî tarafından Temenye<sup>2</sup> adı verilen yerde kurulmuştur.

Hüsameddin Efendi, Bursa'da dünyaya gelmiş, Hacı Halilzade diye meşhur olmuş, ilim tahsilini Abdülhalim Efendi'den tamamlayarak bir müddet çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır<sup>3</sup>. Daha sonra tasavvuf yolunu seçerek, Semerkandiye'den Şeyh Alâeddin Efendi'nin oğlu Mehmed Çelebi Efendi'ye intisap etmiş ve ondan icâzet almıştır. Bursa'da Temenye'de adı geçen zaviyeyi inşa ederek<sup>4</sup>, irşadla meşgul olmuştur. Vefat tarihine kadar (öl. 1042/1632) burada hizmete devam eden Bursevî yaptırmış olduğu zâviyenin haziresine defn edilmiştir<sup>5</sup>.

\* Dr., UÜ. Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Böl. Öğretim Görevlisi.

<sup>1</sup> Kaynaklarda dergâhın kurucusu olarak Hüsameddin Bursevî yazılmakla beraber Mehmed Şemseddin, konuyla ilgili olarak 970/ 1562 tarihli bir vakfiye gördüğünü, buna göre dergâhın bânisinin Hüsameddin Efendi'nin şeyhi Mehmed Efendi olması gerektiğini, Hüsameddin Efendi ise bu vakfiyeye bazı şeyler ilâve etmek suretiyle yeni bir vakfiye düzenlediğini, böylece de "bâni-i sâni" olduğunu yazmaktadır. Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî (Bursa Dergâhları I-II)* haz. Musrafa Kara-Kadir Atlansoy, Bursa 1997, s. 326.

<sup>2</sup> Bu mahallenin adı kayıtlarda Temennâ ve Temenye olarak geçmektedir. Nitekim metnini verdiğimiz ve XVII. yüzyıla ait olan vakfiyede her iki isim de bulunmaktadır. Günümüzde ise Temenyeri olarak bilinmektedir.

<sup>3</sup> İsmail Belig, *Güldeste-i Riyaz-ı İrfan ve Vefeyât-ı Danişverân-ı Nâdiredân*, Bursa 1302, s. 141.

<sup>4</sup> Baldirzade Selisî Şeyh Mehmed, *Ravza-i Evliya*, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Orhan Kit., nu. 1018/1, 34a; Kara, Mustafa, "Hüsameddin Bursevî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. XVIII, s. 511.

<sup>5</sup> Baldirzade, *Ravza-i Evliya*, 34b; İsmail Belig, *Güldeste*, s. 143; Mehmed Fahreddin, *Gülzar-ı İrfan*, İstanbul Millet Ktp., Ali Emiri, nu. 1089, 111a-b; Bakırcı Mehmed Raşid, *Zübdetü'l-Vekayi' der Belde-i Celile-i Burusa*, İstanbul Millet Ktp., Ali Emiri, Tarih, nu. 89, s. 350; Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî* s. 325; Kara, Mustafa, *Bursa'da Tarikatlar*, Bursa 1993, c. II, s. 73; Atlansoy, Kadir, *Bursa Şairleri*, Bursa 1998; s. 174; Öcalan, Hasan Basri, *XVII. Yüzyılda Bursa'da Tasavvuf Kültürü*, UÜ. Sos. Bil. Ens. basılmamış doktora tezi, Bursa 1999, s. 136.

Bursevî, yaşadığı dönemin velûd yazarlarından. Başta tasavvuf olmak üzere değişik konularda birçok eser yazmıştır<sup>6</sup>. Bu eserlerden şüphesiz ki en önemlisi *Mühimmatü'l-Mü'minin* adlı kitaptır<sup>7</sup>.

Temenye Dergâhı, günümüze kadar ulaşan nâdir dergâhlardan birisi olup hâlen İpekçilik semtinin üst kısmında Hüsameddin Tekke Camii olarak hizmet vermektedir.

Hüsameddin Bursevî tarafından dergâh için dört vakfiye düzenlenmiştir. Bunlardan birisi dergâha bağışlanan kitaplarla ilgili olup, başka bir yazıda söz konusu edilecektir.

Diğer üç vakfiyeden anlaşıldığına göre dergâh; tevhidhane, üst katta bir oda, bir kütüphane, bir sofa, bir mutfak, bir banyo, bazı odalar, alt katta bir fırın, bazı binalar, ahır ve bahçeden ibarettir.

Birinci vakfiye; Bursa kadısı Mehmed bin Mustafa tarafından onaylanmış olup 1023/1614 tarihini taşımaktadır<sup>8</sup>. Genelde vakfiyelerde kullanılan dua cümlelerinden, dünya malının geçici, ahiret hayatının sürekli olduğu belirtildikten sonra vakif için Mehmed Dede adlı bir kişi vekil olarak tayin edilmiş, vakfedilen gayr-i menkullerin sınırları ve özellikleri belirtilmiştir. Bu metinden anlaşıldığına göre Hüsameddin Bursevî, dergâh için şu malları vakfetmiştir:

- a-Temenye Mahallesi'nde bahçe içinde bir ev,
- b-Aynı mahallede bir meyve bahçesi,
- c-İnegöl, Geyikli Baba Köyü'nde bir ev.

Vakfin tevliyeti, İbrahim Efendi adlı bir müderrise verildiği anlaşılmaktadır. Hüsameddin Bursevî, söz konusu mallara hayatta olduğu müddetçe kendisi, çocukları ve eşinin tasarruf etmesini, vefatlarından sonra ise zaviyede şeyh olanların mutasarrıf olmasını şart koşturmuştur. Vakfiyede dikkat çeken bir husus da bahçenin tımar işlerine özen gösterilmesi ve ağaç dikilmesine önem verilmesinin belirtilmesidir.

Aynı kadı tarafından onaylanan İkinci vakfiye 1031/1622 tarihini taşımaktadır<sup>9</sup>.

Vakfiyeden anlaşıldığına göre Hüsameddin Bursevî, dergâh olarak kullanılmak üzere bazı binalar vakfetmiştir. Bursevî'nin kurmuş olduğu dergâh şu bölümlerden oluşmaktadır: Bir bahçe içinde bulunan tevhidhane, bir oda, ahır; alt tarafta bulunan başka bir bahçe içinde ise; bir oda, kütüphane, sofa, hamam, fırın ve derviş odaları.

<sup>6</sup> Bursevî'nin eserleriyle ilgili olarak bk. Kara, *Bursa'da Tarikatlar II*, s. 73; Öcalan, *a.g.t.*, s. 136-137.

<sup>7</sup> Topkapı Sarayı Müzesi, Bağdat Köşkü Kit., nu. 189. Bu eserin tahlili için bk. Kara, *a.g.e.*, c. II, s. 79.

<sup>8</sup> *Bursa Şer'îye Sicilleri (BŞS)*; Ankara Milli Kütüphane, B 41, 158b-159a. (1031/1622). Söz konusu vakfiyenin bir sureti *VGMA, Defter no: 592*, s.1 de bulunmaktadır. Bu vakfiye bir tezde latinize edilerek değerlendirilmiştir. Bk. Akgün, Mürşid, *Bursa Tekke Vakfiyeleri (XVII-XX. Yüzyıllar)*, UÜ. Sos. Bil. Enst. basılmamış yüksek lisans tezi, Bursa 1999, s.32-33

<sup>9</sup> *BŞS*, B 41, 159a-b.

Bursevî, vakfiyesinde açıkça usûl-ı Semerkandiyye'nin icra edilmesini, söz konusu dergâhın sürekli zaviye olarak kalmasını, medrese veya daru'l-hadis gibi başka bir amaçla kullanılmamasını da şart koşmuştur.

Dergâhın tasarruf hakkı önce kendisine, daha sonra evlâdına şart koşulmuştur. Evlâdından yerine geçecek kimse bulunmaz ise halifelerinden uygun olan birisinin şeyh olmasını şart koşmuştur. Eğer halifelerinden de bu şartı taşıyacak kimse bulunmaz ise bu durumda Karaman'da bulunan Ali Semerkandi halifelerinden birisi söz Temenye Dergâhı'na şeyh olacaktır.

Dergâha, meyveli ve meyvesiz ağaçların da bulunduğu bir bahçe içindeki evin vakfedildiği üçüncü vakfiye de 1031/1622 tarihini taşımakta olup, Bursa kadısı Mehmed b. Mustafa tarafından onaylanmıştır<sup>10</sup>.

Hüsameddin Bursevî, düzenlemiş olduğu vakfiyede kendisinden sonra vakfettiği evde oturacak olan kimsenin, Temennâ Mahallesi'nde bulunan ve kendisi tarafından vakfedilen kitaplara bakmasını da şart koşmuştur. Buna göre; söz konusu kitaplardan isteyenlere kitaplardan verilecek ve o kimselerin adları bir deftere yazılacaktır. Kitap alanlar zaman zaman yoklanıp, eğer aldığı kitap kendisine lâzım olmadığı anlaşılırsa elinden alınıp, dolapta saklanacaktır.

### 1. Vakfiye

Mahrûse-i Burusa'da Temenye nam mevzi'de münzevî olan Şeyh Hüsameddin Efendi'nin vakfeylediği şecer ve bahçe ve menzil ve kitâbların vakfiyeleridir ki, bu mahalle kayd olunmuştur -Tekabbelehâ Allâhu Te'âlâ Hüve hasbî ve ni'me'l-vekil.-

Cerâ indî mâ fihil-ikrâri bi'l-vakfi ve't-tesbîl

Es-sâdır anhu'l-vâkıf el-ilelu'l-kâmili'l-beniyyetu'n-nebîl

Fe-hakemtu bi-sihhatihî ve lüzûmihî âlimen bi-tefâsili ihtilâfi'l-ekâvîl

Vâkıfen alâ mâ aleyhi'l-yevmü't-ta'dîl

Ve ene'l-abdu'l-fakîr el-müznibu'l-alîl

El-âmilu ğufrâne rabbihî'l-kaviyyi'l-celîl

Şeyh Mehmed bin Mustafa el-mevlâ hâlen

Bi-dâri'l-hilâfeti'l-kadîme Burûsa

Veffakahumu'llâhu Te'âlâ li's-sülûki ilâ sevâi's-sebîl

Bi-hürmeti men ünzile aleyhi't-tenzîl

Hamd u sipas bediu'l-esas ve şükr u senâ-i bî-kıyas ol sultan-ı bî-vezîr u bî-misâl ve sübhân-ı lâ-nazîr u lâ-yezâl hazretlerine sezâdır ki; kudret-i kâmile ve irâdet-i şâmilesi cemi'-i mevcûdâtı beyâbân-ı 'ademden şehristân-ı vücûda getirub metâli'-i envâr-ı cemâl eyledi. Ve salâtı vâsılat-ı salvele-i bî-ğâyet ve tuhef-i tahıyyât-ı bî-nihâyet şem'-i cemi'-i enbiyâ seyyid u sened-i evliyâ hâvi-i cümle-i

<sup>10</sup> BŞS, B 41, 159b-160a.

cihât-ı vefâ hâiz-i temâm-ı temâ'-ı istafâ Ebu'l-Kâsım Muhammed Mustafâ Hazretlerinin ruh-ı münever ve kabr-i muâtтарlarına ve cevâhir-i rıdvân-ı ilâhî ve rahmet-i rahmân-ı nâ-mütenâhî cümle-i âl-i ferhede-fâl ve zümre-i ashâb-ı hüceste-hallerine ki, usûl-ı hakikat nûme-i riyâd-ı rivâyet ve nücûm-ı şeri'at nûme-yı semâ-ı hidâyetdirler –rıdvânullâhî te'âlâ 'aleyhîm ecma'in-. Ve ba'd bâ'is-i tesvîd-i elfâz-ı sahihî'l-ma'nâ ve takyîd-i kelâm-ı vâdihî'n-netâyic ve'l-fehvâ oldur ki; mahmiye-i Burusa –suyyinet 'ani'l-be'sâ- mahallâtından Temenye Mahallesi'nde sâkin kidvetu'l-meşâyihî'l-izâm umdetu'l-etkiyâi'l-fihâm âlim-i dekâyik-i Hadîs ve Tenzil Mevlânâ eş-Şeyh Hüsameddin bin el-Hac Halil tarafından şurût-ı âtiyye ve vucûh-ı câiyye üzre ikrâr-ı vakfa ve da'vâyı rucû'a vekîl olub, hasm-ı câhid mahzarında Ali Dede ibn-i Ahmed el-Îmâm ve Mahmûd bin Ali şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan Mehmed Dede ibn-i Hızır meclis-i şer'-i şerif ve mahfel-i dîn-i münife hâzır olub, ikrâr-ı sahih-i şer'i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'i birle ikrâr idub, müvekkilim müşârun ileyh lâzâle beyne'l-enâm müşârun ileyh vaktaki 'ayn-ı i'tibâr ve dîde-i bî-dâr ile hâl-i âlem-i bî-karâr ve kâr-bâr ve her bir firib ve mekkâra nazar idub münâdiyân-ı kâr-kâh-ı kazâ şeş küşede küşêş idenlere “küllü mahlûkin yemût” mefhûmıyla nidâ eylediklerin ve menhiyât-ı ahhâr fevt u fenâ ve revâne-i âlemiyân u âdemyâna “küllü rızkin seyefütü” mefhûm ilkâ eylediklerin küş-ı hoşla isgâ idub cümle-i nâs bu dâr-ı fenâ esasda hulûl-ı vakt-ı mevte muntazır olduklarına âlim u câzim olduysa a'râz-ı âlemden i'râz ve i'râz ve cevâhirinden iğmâz idub nazm-ı ahvâl-i âhiret ve iddihâr-ı zâd-menzil âkibete mübâşeret idub sebab-i zikr-i cemîl ve bâ'is-i vusûl-ı ecr-i cezil olacak amele 'inân azimeti atf ve zimâm-ı himmeti sarf idub, mahalle-i mezbûrede vâki' iki bâb beyt-i suflîyi ve kenîfi ve zât-ı eşcâr-ı müsmire mahutayı müştemil bir cânibinden Yusuf bin Abdullah mülkine ve üç cânibinden tarîk-i 'âmmе müntehi olub silk-i mülk-i sahihinde münselik olan menzilini ve bundan mâ'adâ giru mahalle-i merkûmede vâki' eşcâr-ı müsmire-i mütenevvi'ayı müştemile olub, üç cânibinden tarîk-i 'âmmе ve bir cânibinden merhum İbrahim Paşa imamı kızı Fatıma Hatun hadikasına müntehi olan mülk hadikasını cümle tevâbi'yle ve giru bunlardan mâ'adâ İnegöl kasabasına tâbi' Geyikli Baba nam karyede vâki' üç aded beyt-i süflîyi ve bir ahurı ve furunu ve kenîfi ve hâbiye-i mâ-i câriyi müştemil iki cânibinden Mehmed bin Nasûh mülki ile Hasan bin Yusuf mülküne ve cânibeyn-i âhareynden İbrahim bin Torlak mülki ile tarîk-i 'âmmе müntehi olan mülk menzilini takarruben ilâllâhî'l-meliki'l-celîl ve rağbeten fî sevâbihi'l-cemîl niyyet-i hâlise ve taviyyet-i sâdika ile vakf u hats ve tesbîl ittikten sonra ahkâm-ı vakfi ihkâm ve tescil u itmâm için mütevellî nasb eyledugi fahru'l-müderresini'l-kirâm Mevlâna İbrahim Efendi ibni Mehmed'e teslim idub, şöyle şart eylediki mâdâmki murğ-ı canı âşiyân-ı bedende sakin ola cümlesine kendu mutasarrıf olub ba'de vefâtihi evlâdı ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin ilâ'l-inkirâz sâkine olub ve hâlen zevcesi olan Raziye Hatun ibnetu el-Hac Hüdaverdi mâdâmki kayd-ı hayat ile mukayyede olub zevc-i âhâre tezevvüc eylemeye evkâf-ı mezbûrenin cümlesine ala's-seviye evlâd ile mutasarrıfe olalar. Ve ba'de inkirazihim –el-'iyâzu billâhî Teâlâ- hadika-i mezbûreden mâ'adâsında zikr olunan Temenye'de bina itdigi zaviyede her kim şeyh olursa yalnız ol mustasarrıf olub ve hadika-i mesfure dahi teslîs olunub, halen taşlar dökülüb tecdid olunmuşdur. Sülûsân-ı şarkiyyesine Şeyh ve sülûs-ı ğarbiyyesine zâviyede sâkin olan fukara mutasarrıflar olub, eger evlâd ve zevcedir ve eger meşâyih u fukaradan bu cümlelerin meremmet ve imareti ve gars-ı eşcâr ve tımarı emrine ihtimâm idub, harabe müşrif olmakdan tehaşi üzre olub eger

cemâ'at-ı mahalle ve eger ahâli-i karyedir evkâf-ı mezbûrenin üzerine hasbeten lillâhi teâlâ nâzır olalar. Ve eger murûr-ı eyyâm ile cümlesi münhedim olurlar ise mutlaka fukaraya sarf oluna deyu arz-ı merâm ve hatm-ı kelâm eyledikde mütevelliyi merkûm dahi evkâf-ı mersûmeyi kabz u tesellüm idub mütevelliler sâir evkâfa tasarruf eyledikleri gibi tasarruf eyledikten sonra vekil-i mezbûr ve vakf-ı meşrûh-ı meşrû'dan rucû' idub muvekkî-i sadr-ı kitab olan hâkim-i fezbâil nisâba mütevelliyi mezbûr ile murâfî' ve mürâhik? idub takrir-i da'va kılub İmam-ı A'zam Ebu Hanife Nu'man bin Sâbit -radiyallahu Te'âlâ anhu- katında vakf-ı akarım 'adem-i lüzûmına binâen vakf-ı mezbûrdan rucû' câiz olmağın evkâf-ı merkûmeden rucû' idub müvekkilim olan eş-Şeyh Hüssam Efendi'nin kemâ-kân silk-i mülküne münselike kıldım didikde mütevelliyi merkum -sellemallâhu'l-melikü'l-kayyum- cevab virub; egerçi vakf-ı 'akâr İmam-ı mezkûr katında lâzım degildir; Lâkin İmameyn-i Hümameyn sabr-ı Rabbanî Ebu Yusuf İmam-ı Sâni ve bahr-i me'ânî İmam-ı Sâlis Muhammed Şeybânî katlarında vakf-ı lâzım olduğı ecilden rucû'a mâni' olub evkâf-ı mezbûrenin lüzûmına hükûm taleb idicek hâkim-i müterâfî'in ileyh lâzâle'l-hakku câriyen beyne yedyhi cânibeynin kelâmını isğa ve tarafeynin meramın istiksa itdikden sonra cânib-i lüzûm-ı vakfi evlâ ve kavli İmameyn ile amel-i mâ aleyhi'l-fetvâ olmağın sıhhat-i vakfa ve lüzûmına hükûm idub tescil itdi. Hükmen şer'iyyen makrûnen bi'l-ittifak ve'l-ahkâm ve tescilen mer'iyyen makbûlen lede'l-hükkâm. Pes mahkumun bih olmak ile mecma'un aleyh olub ma'mulun bih ve makûlun aleyh oldı. "Femen beddelehu ba'de mâ semi'ahu fe innemâ ismuhu 'ala'l-lezine yübeddilûnehu innallâhe semî'un alim". Tahriren fi evasıtı-ı şehr-i Rebî'il-evvel liseneti selâse ve işrîn ve elf. Şuhudu'l-hal:

Dede bin Ahmed el-İmam Hasan bin Pervane Ali bin Pervane  
Mustafa bin Hüseyin Mehmed bin Abdullah Yusuf bin Mahmud ve gayrihim.

### İkinci Vakfiye

Sahhe mâ indî min vakfin

Me'a şarti müessisi'l-bünyân

Bi-hükmi sıhhatihî ve lüzûmihi

Sâre vakfen seyyide'l-erkân

Veka'a'l-hükmü min mevki'ihî

Râciyen fazle rabibbihî'l-mennân

Âlimen bi-ihtilâfi ekvâl

Zekerathâ'l-ecilletu'l-a'yân

Harrarahû efkaru'l-verâ ve .. min nârin alâ'r-re'y

Şeyh Mehmed bin Mustafa el-mevlâ hâlen bi-medineti Burûsa

Suyyinet ani'l-.....ve'.....

Ahsenu kelâmin ye'nüne birre'l-mekâl ve eymenu zikrin yukadderu bihi küllü emrin zî-bâl. Hamdullâhi'l-meliki'l-müte'âl. Zi'l-'azameti ve'l-celâl. Fe-sübhâne men beyyene mekâl'de'l-umûr. Lehu'l-halku ve'l-emru ve ileyhi'n-nüşûr. Ve's-salâtu 'alâ fâtih-i sûreti'n-nübüvveti't-tâmmeti. Hâtemu'l-enbiyâ ve senedu'l-esfiyâi'l-lâhi'l-celîl ve'r-rasûli'l-cemîl Muhammedi'l-men'ût bi-'uluvvi'z-zâti ve sumuvvi's-sıfâti. Ve 'alâ âlihi'l-ahyâr ve sahabeti'l-ebrâr. Ve men teba'ahum bi-ihsânin ilâ yevmi'l-haşri ve'l-karâr. Emmâ ba'd dâ'î-i tahrîr-i kitâb-ı hâli 'ani'l-irtibâb oldur ki; mahmiye-i Burusa -suyinet 'ani'l-ba'sâ- mahallâtından Temennâ Mahallesinde sâkin kıdvetu ashâbı'l-hakîka zinetu erbâbı't-tarika mürşidu't-tâlib senedâni'l-kenzi'l-vâsıl ilâ ni'emi rabbihi'l-celîl Mevlânâ eş-Şeyh Hüsameddin Efendi ibn-i el-Hac Halil tarafından ikrâr-ı vakf-ı atiyi'l-beyâna ve da'vaya vekil olub bimâ hüve tarîku's-sübut şer'an vakâleti sâbite olan Fahu'l-eimme Mevlânâ Hüseyin Çelebi ibni Mahmud el-Âmam meclis-i şer'-i din-i mesâmihi'l-imâd ve mahfel-i din-i münîf-i râsihi'l-evtâdda hâzır olub, ikrar-ı sahih-i şer'î ve i'tirâf-ı sahih-i mer'î kılub; müvekkilim lâzâle beyne'l-enâm müşârun ileyh vaktâki bu dâr-ı dünyâ-yı mekkâr medâr-ı tüvâr? ve bünyâdı nâ-payidâr olub mahall-i ikâmet ve karar degil idugine dîde-i bîdâr ile nazar itmegin kelime-i "fâhiretu'd-dünyâ mezra'atu'l-âhira" vefkınca mezra'a-i dünyada tohm-ı hayrâtı zirâ'at itmege azîmet eyleyub'âmme-i tasarrufâtı câize ve kâffe-i teberru'âtı nâfize olduğı halde mahalle-i mezbûrede vâki' ilâ hini'l-ikrâr silk-i mülkinde münselik olub üç taraftan tarîk-i 'amma ve bir tarafı Fatma Hatun ibneti Mehmed mülkine müntehi mahûtateyni müştemile olub, mahûta-ı hâriciyesi bir tevhîdhâneyi ve bir ğurfayı ve bir ahurı ve mahûta-ı yesîreyi müştemile olub mahûta-ı dâhiliyesi dahi 'ulven ve süflen mahûtateyni hâviye olub, mahûta-ı 'ulviyesi bir ğurfayı ve bir kütübhâneyi ve bir sofayı ve bir matbahı ve bir hamamı ve ba'zı hücrâtı ve hâbiye-i mâ-i câriyi ve mahuta-ı yesirayı müştemile olub, mahuta-ı süfliyesi bir ..... ve bir furunı ve ba'zı ebniyeyi ve mahuta-ı yesirayı müştemile olan zâviye(y)i cümle tevâbi' ve levâhıkı ve 'âmme-i tarâik ve merâfi'î ile hasbeten lillâhi'l-azîm ve talaben li-sevâbihi'l-cesîm vakf u habs eyledi ve şöyle şart eyledi ki; Zâviye-i mezbûre meşihatı ve hanesinin süknası mâdâm ki hayatda ola kendulere meşrûta olub, ba'de vefâtihî evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâdına batnen ba'de batnin meşrûta ola. Şol şart üzre ki evlâddan her kangısı şeyh olursa hanesinde sâkin olub, âhâre îcâr itmeyub ve hâricden kimesne kat'an iskân itmeyeler ve her bâr lazım olan usûl-ı Semerkandiyye yerlu yerince edâ oluna ve ba'de inkirâzi'l-evlâd -ne'ûzu billâhi min zâlike-hulefasından bulunanın eslahı şeyh ola. Anlardan kimesne bulunmaz ise hulefası hulefasının eslahı ve evlâdı hulefasının eslahı şeyh olub, hânedede sâkin olalar. Anlardan kimesne bulunmaz ise diyar-ı Karaman'da Zeyne nam karyede medfûn olan şeyhinin şeyhi ve ser çeşmesi olan Kutbu'l-'ârifin Senedu'l-vâsilin Seyyidu's-sâdeti ve menba'u'l-izzî ve'l-âmmeti eş-Şeyh es-Seyyid Ali es-Semerkandî Hazretlerinin hulefasından eslahı şeyh olub, her biri hane-i merkûmede sâkin ve vâki' olan evkâtda usûl-ı Semerkandiyye üzre olalar ve ezkârlarına meşğul olalar ve şeyh olanların her biri eger zâviye-i mezbûre ve eger hane-i merkûme ve hadikaların ta'mirlerinde kusûr itmeyub ve zâviye-i mezbûre ile'l-ebed zâviyelik üzre tasarruf olunub kat'an medrese veya daru'l-hadîs ve âhar nesne olmaya deyu şart eyleyub ve bundan ma'adâ yine vâkif-ı mûmâ ileyh -esbeğallâhu ni'amuhu 'aleyh- Zâviye-i mezbûre kurbinde kenîf altında vâki' eşcâr-ı tutı hâviye olub 'inde'l-cîran ma'lûmu'l-hudûd olan mülk hadikasını dahi vakf idub, şöyle şart eyledi

ki; mādâmki hayatda oldukça kendular mutasarraf olub, ba'de vefatihi beher sene anın dahi eşcârının evrâkı furuht olunub aynı zâviye-i mezbûre ve haneleri meremmâtına sarf olunub ve 'imâretine muhtac oldukça mahsulunden 'imâret olunub ve şeyh olanlar bu cümleye mütevellî ve ahâli-i mahalle-i mezbûre umûmen hasbi nâzır olalar. Eger evkâf-ı mezbûre cümlesini mesârif-i merkûmeye sarf-ı mûte'azzir olursa mutlaka fukaraya sarf oluna deyu şart eyleyub; evkâf-ı merkûmenin cümlesini li-ecli't-tescil mütevellî nasb itdugi Ali Hoca İbn Ahmed'e teslim idub; ol dahi kabz u tesellum eyledim didikde vekil-i merkûm ikrâr-ı meşrûhında mütevellî-yi mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-musâfaha tahkik idub emr-i vakf ve teslim-i ikmâl ve tetmîm kılındıktan sonra vekil-i merkûm mütevellî-yi mersûm mahzarında takrir-i da'va idub Sultan-ı serîr-i icthâd olan Hazret-i İmam-ı A'zam Ebu Hanife Nu'mân bin Sâbit kavli-i şerîfi üzere 'akarât-ı mezbûrenin vakfiyeti ğayr-i lâzım olmağın evkâf-ı merkûmeden rucû' ve müvekkilimin silk-i mülkine idhâla şurû' eyledim, mütevellî-yi mezbûr kasr-ı yed idub bana teslim eylesun didikde; mütevellî-yi mezbûr dahi cevaba mütesaddi olub, vakf-ı 'akârın egerçi İmam-ı muhtar ve mezheb-i şerîfi üzere ğayr-i lâzımdır; velâkin İmâmeyn-i Hümâmeyn kavli-i şerifleri üzere mütevellîye teslimden sonra vakf-ı lâzım kabilinden olur deyu teslimden imtinâ' idicek, hâkim-i muvekkil-kitâb -tûbâ lehu ve hüsnü meâb- huzur-ı şeriflerinde mürâfi' olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh -esbeğâ'llâhu Te'âlâ mevâide ni'emihî aleyhi- temhid-i esas-ı hayrî evlâ teşyîd-i bünyân-ı vakfi icrâ görmegin re'y-i İmâmeyn üzere lüzûmına hükm idub; min ba'd vakf-ı sahîh-i lâzım ve habs-i sarîh-i mülâzım olub, nakz ve hedme? mecâl-ı muhal ve tağyîr ve tebdîlî mümteni'u'l-ihhtimâl oldı. "Femen beddelehû ba'de mâ semî'ahû fe innemâ ismuhû 'alâ'l-lezine yübeddülüneh. İnnallâhe semî'un alim". Cerâ zâlîke ve hurrira fi evasıt-ı şehr-i Rebî'il-evvel liseneti ihdâ ve selâsîn ve elf. Şuhûdu'l-hal:

Mahmud bin İsa Yusuf bin Mahmud İsa bin Yunus Hasan bin  
Pervane Hamza bin Uğurlu Mustafa bin Sinan ve ğayrihim.

### 3. Vakfiye

Cerâ indî mâ fihi

Ve hakemtu bi'l-lüzûmi alâ mâ nahvehu

Âlimen bi'l-hilâfi

Beyne'l-eimmeti'l-eslâfi

Harrarahu'l-abdu'l-fakîr

El-ârifu bi'l-aczi ve't-taksîr

Şeyh Mehmed bin Mustafa el-mevlâ hâlen fi medineti Burûsa

El-hamdüllâhî'l-vâkıfu alâ'l-esrâr ve's-salâtu 'alâ nebiyyi Muhammedi'l-muhtâr ve 'alâ âlihi'l-ahyâr ve sahabeti'l-ebra' ve ba'd bâ'is-i tahrîr-i kitâb budur ki; mahrûse-i Burûsa mahallâtından Temennâ Mahallesi'nde sâkin Fahrul-meşâyihî'l-vâizin Meylânâ eş-Şeyh Hüsameddin Efendi ibnu'l-Hac Halil tarafından vakf-ı âtiyi'z-zikri ikrâra ve da'vayı rucû'a bimâ hüve tariku's-sübüt şer'an vekil ta'yin

olunan Ali Dede ibni Ahmed nam imam mahfel-i ..... vakf-ı câi'z-zikri li-ecli't-tescîl mütevellî nasb olunan Fâhru'l-eimme Hüseyin Çelebi ibni Mahmud muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm; müvekkilim mûmâ ileyh eş-Şeyh Hüsameddin Efendi mahalle-i mezbûrede vâki' olub, kıbleten tarik-i âmma ve Fatıma Hatun ibnetü Pervane mülküne ve şimalen Manav Bostan mülki ile Fatıma Hatun hadikasına ve ğarben Mevlânâ-yı müşârun ileyh kendu ehli ve evlâdı âsûde olmak için bina eyledugi türbeye münthehi olub, içinde bir ..... ve kenfî ve zât-ı eşcâr-ı müsmire ve ğayr-ı müsmire mahutayı müstemil olub ilâ hîni'l-ikrâr silk-i mülkine münselik olan menzilini vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf u habs idub şart eyledi ki madem ki hayatda oldukça menzil-i mezkûre kendular mutasarrıf olub, ba'de vefatıni her kim Temennâ'da olan Câmî'de kayyım olursa ol mutasarrıf olub ol şart üzere ki içinde bizzat sâkin olub ve Mevlânâ-yı müşârun ileyhin câmî-i mezkûrde mevzû' kürsi kurbinde vaz' olunan dolabda vaz' eyledugi vakf kitablara ve giru ötede vaz' olunan sandukda olan temesükâtı hâfız ve türbe-i mezbûrede türbedâr olub kütüb-ı mezkûreden veyâ temesükâtdan lâzım oldukça evlâd-ı Şuyûh ve fukarâ-i zâviye ve ahâli-i mahalleye virub ve türbe-i mezbûreyi silub süpürüb ve kitablardan ve temesükâtdan her virdugini defter idub ve yine tîz tîz yoklayub mezkûrlere lâzım olmayanı alub dolab-ı mezkûrda hıfz idub her rûz veya ekser eyyâmda mezkûr kitabları ve temesükâtı yoklayub toz olmakdan veya güge yimekten hazar idub? ve sâir envâ'-ı zarar terettüb itmekden kemâl-i mertebe sıyânet üzere olub mürûr-ı eyyâm ile zikr olunan evlâd ..... divarlarına veya eşcârına nev'-i hedm veya helâk müstevli oldukça hadika-i mezbûre mahsulünden ta'mir ve dahi ğars-ı eşcâr ve tımarı lâzım olanlara kemâl-ı tımar idub vakf-ı mezbûrın üzerine evlâddur ve eger şuyûh ve fukara ve ahâli-i mahalledur hem hasbî nâzır olalar ve vakf-ı mersûmı mesârif-i merkûmesine sarf olursa mutlaka fukaraya sarf oluna deyu vakf-ı mezbûrî mütevellî-i mezkûra teslim, oldahi tesellüm ve kabz itdukden sonra vekîl-i müşârun ileyh mütevellî-i mûmâ ileyh mahzarında takrîr-i da'va idub vakf-ı mezbûr Hazret-i İmam-ı Azam katında lâzım olmamağın vakf-ı mezbûrdan rucû' ve müvekkilimin mülkine ircâ'a şurû' eyledim mütevellî-i mezbûr kasr-ı yed idub teslim itsun deyucek mütevellî-i mezbûr cevap virub, egerçi vakf-ı akâr Hazret-i İmam-ı Muhtar kavli-i şerîfi üzere lüzûm ifade eylemez, lâkin İmameyn-i Hümâmeyn kavli-i şerifleri üzere vakf-ı lâzım kabilindendur deyu teslimden imtinâ' iducek; hâkim-i müvekkî'ş-şeri'atillâhi te'âlâ ileyhi fi'l-merci'u ve'l-meâb hazretlerine mürâfi' olduklarında hâkim-i mûmâ ileyh temhid-i mebânievlâ ve ahrâ görmegin re'y-i İmameyn üzere lüzûmına hükm idub; min ba'd vakf-ı sahîh-i lâzım ve habs-ı sarîh-i mütehattim oldı. Cera zâlîke ve hurrira fi evâsıt-ı şehri Rebi'il-evvel lisene ihdâ ve selâsin ve elf.

Şuhudu'l-hâl: Mahmud bin İsa Yusuf bin Mahmud İsa bin Yunus Hasan bin Pervane Hamza bin Uğurlu İbrahim bin İsa Osman bin Hamza Mustafa bin Sinan ve ğayrihim.